

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2423/2024
18.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Ранкић, адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва „Електропривреда Србије“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1934/24 од 09.05.2024. године, у седници већа одржаној 18.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1934/24 од 09.05.2024. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 317/23 од 04.04.2024. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 98.978,40 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 317/23 од 04.04.2024. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да му на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од јуна 2020. године закључно са јуном 2023. године, исплати појединачне месечне износе са затезном каматом и датумима каматног почетка као у садржају, као и да за тужиоца на ове износе уплати надлежном Републичком фонду за ПИО запослених, доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да му на име мање исплаћене зараде по основу разлике зараде за време коришћења годишњег одмора за период од јула 2020. године закључно са јулом 2023. године, исплати појединачне месечне износе са затезном каматом и датумима каматног почетка као у овом ставу, као и да за тужиоца, на ове износе уплати надлежном Републичком фонду за ПИО запослених, доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцу износ од 90.895,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1934/24 од 09.05.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и другом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде штете због мање исплаћене зараде за рад у смени за период од јуна 2020. године, закључно са јуном 2023. године, исплати појединачне месечне износе, као у ставу првом изреке, са затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате, као и да му на име мање исплаћене зараде по основу разлике зараде за време коришћења годишњег одмора за период од јула 2020. године, закључно са јулом 2023. године, исплати појединачне месечне износе, као у ставу другом изреке са затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног месечног износа до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде и одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 90.895,00 динара са затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова првостепеног поступка исплати износ од 1.750,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка по жалби исплати износ од укупно 7.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено, изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду је рад обављао тако што је сваки други дан радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан ради од 07 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9%, сходно одредби члана 38. Посебног колективног уговора за „Електропривреду Србије“. Тужилац потражује неисплаћену увећану зараду тужиоца по основу сменског рада и разлику мање исплаћене зараде по основу разлике зараде за време коришћења годишњег одмора, све у утуженом периоду.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да је тужилац у наведеном временском периоду радио у сменама и зато има право на увећану зараду у складу са чланом 164. Закона о раду, чланом 154. став 1. Закона о облигационим односима и чланом 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, начин рада тужиоца нема карактер сменског рада због чега он неосновано потражује од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 63. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 75/2014) прописан је рад у сменама. Одредбом члана 108. став 4. истог закона, прописано је да се општим актом и уговором о раду могу да утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећање зараде, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси Одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%, што предвиђа и ПКУ из 2018. године.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у угуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити

непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 3. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зраду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати наведену накнаду, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

С обзиром на изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу, према успеху у ревизијском поступку, применом одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, и то за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара, за судску таксу на ревизију у износу од 28.791,36 динара и за одлуку о ревизији у износу од 43.187,04 динара, применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**